קםא א מיי׳ פ״ד מהל׳ בכורים הלכה ז

סמג עשין קלט קמ:

כםב ב מיי׳ שם פ״ב

קםג ג מיי׳ שם פ״ד

כםה ה מיי׳ שם פ״ד

ערכין הלכה כח:

תורה אור השלם

ו. וְאָם אֵת שַּׁדֵה מִקְנָתוֹ

אֲשֶׁר לֹא מִשְּׁדֵה אֲחֻוְּתוּ יַקְדִּישׁ לִיִיָּ: ויקרא כז כב

מוסף תוספות

א. ווולא קאמר אלא

תוס׳ ב״ב נ: ד״ה קנין.

ב דאמר בדאורייתא איז

ב. ז אמו בו אוריונא אין ברירה ובדרבנן יש ברירה. מוס׳ הרא״ש. ג. גי׳ תוס׳

הרק"ם, ווו. ואע"ג דמשנת ר"א בן יעקב קב ונקי, היכא דמוכח לא סמכינן עלה. תוס' הרל"ט.

ועיי״ם שהביא תירוצו של ר״ת

[וכ"ה ברשב"ח], ותי" בדרך . אמרת. 1. להכי דייק עלה

ורגליו. מוס׳ ב״ק פח: ד״ה הכי. ועע"ש סברת הפלוגתא

בין ר' יוחנן לבין שאר אמוראים בדרך אחרת, וכ"ה כ'אי נמי'

בתוס' בכורות נב:, וכן ביחר בתוס' הרח"ש כחן. T. אלא

חד בר חד. מוס' הרא"ש.

רבי יוחנן דלא מצא

:הרא"ש

קאמר.

ואע״ג.⊓. ואע״ג

:סלכה יג

הלכה ד: קסד ד מיי׳ שם פ״ב הלכה יג:

מלכה ז:

מח.

 ל) בכורים פ"ח מי"ח,
נ"ב [כז.] פח. בכורים
פ"ח מ"ו, ג) נ"ח אפילו תימא בזמן שהיובל נוהג ול"ק, ד) נ"נ עכ: ערכין יד. [כו:], ה) [ערכין מר (ין, אין (פרין, אין פרין, אין פר י) [וע"ע תוס׳ ב"ב נ: ד"ה קנין], יא) יפה. רש"ל, ועי' מהרש"א, יב) [וע"ע תוס' סוכה כד. ד"ה ר' יהודה ותוס' ב"ק פח: ד"ה הכי ותוס' בכורות נב: ד"ה אמר ר' יוסי],

מוסף רש"י הקונה שני אילנות בתוך שדהו של חבירו מביא ואינו קורא. תנו בהמוכר את הספינה (ב"ב פא.) המוכר שתי אילנות לחבירו ולא פירש לו קרקע, לא קנה קרקע, אבל קנה שלשה קנה קרקע ואף על פי שלא פירש, הלכך גבי ביכורים נמי שתי אילנות מביא ואינו קורא, דלא מצי למימר פרי האדמה אשר נחחה לי, הא שלשה. דקנה קרקע, מביא וקורא לביו הוי שדה לחחה (ערבין יד.) וכל שכן אם מת תחלה ואחר כד הקדישה, דבשעת הקדשה סיתה שדה אחחה ממש (רשב"ם ב"ב עב:). מנין שתהא לפניו כשדה אחוזה. ונפדית בחמישים שקלים ולא נשויה (ערכין יד.). אם את שדה וסיפיה דקרא מקנתו. ונתן לת הערכך (ב"ב שם). שדה שאינה ראויה. ותן חת סעום (ביב שם). שדה שאינה ראויה. נשעת הקדש, להיות ולמחר, כגון שלקחו מאחר, אי נמי מאביו ולא מת קודם היובל (שם) יש לה קורט האופר (שם) יש כא דין שדה מקנה לפדות נשוויה ילתה זו כו' (ערכיו יד:). ואח"כ הקדישה. דנשעת הקדש הויא שדה אחוה, אנל הקדישה ואח"כ מת אביו אינה אלא זו שהיא שדה אחוזה. בשעה שהקדישה, דאילו לא מת אביו היתה חוזרת מת אביו היתה חוזרת ביובל לאביו, כדכתיב בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, ועתה כשמת אביו הרי היא לו שדה אחוזה (ויחזור לו ביובל) הקדישה ואח"כ מת ס"ל לר"מ דאינה כשלה אחתה ור"ר ווווו). לפללה ממחה (ב"ב שם). דר"מ סבר קנין פירות. שהיתה קנויה לו לכן כחיי אביו לפירות לאכול הפירות חביו (פירות נחכור מפירות נול לגופה, שהרי עתיד ולא לגופה, שהרי עתיד לתזור כיובל, כקבין הגוף דמי. הלכך כי מת אביו עד שלא הקדישה אי לא אשמועינן קרא דמיהוי אות משוחה הוה אמינא לאו שדה אחוזה היא, דבלאו מיתת אביו היתה קנויה לו, הלכך אינטריך קרא להכי, אבל הקדישה בעודה שדה מקנה ואח"כ מת אביו לא רביא לן קרא דתיהוי אחוזה אלא שדה מקנה היא (ערבין בו:). ור'

יהודה ור"ש סברי כו'

בזמן שהיוכל נוהג. כל מכירת קרקע לפירות שהרי חוזר הגוף ביובל: אדעסא דפירא נחים. ולאו אדעתא למקנייה לארעא אפילו שעה אחת: הקונה שני אילנות בחוך שדהו של הבירו. דקי"ל בבבא בתרא (דף פא.) דלא קנה קרקע הלכך אינו קורא דלא מלי למימר פרי האדמה

אשר נחתה לי: **הא שלשה.** דקיימא לן דקנה קרקע תחתיהן וביניהן[®] כמלא חורה וסלו: מביח וקורת. וחע"ג דהדרה ביובל: מחלוקת. דריש לקיש ורבי יוחנן: ביובל שני. שמנו ישראל שכבר הורגלו להחזיר קרקעות בההיא קאמר ריש לקיש מביא ואינו קורא דסמכא דעתיה דמוכר דודאי הדרא ליה וזה בטוח שיחזירנה: [ביובל ראשוןן. כל הני מתנייתא ביובל ראשון: כסנאי. קנין פירות אי כקנין הגוף דמי אי לא: שדה אחוה. אם הקדישה ולא גאלה קודם היובל ומכרה גיובר לאחר אינה נגאלת עוד וכשהיא יולאה ביובל מיד הלוקחה מן הגובר מתחלקת לכהנים שנה' (ויקרה מ) ואם לא יגאל את השדה וגו׳ והיה השדה בצאתו וגו'. ושדה מקנה כשהקדישה ולא גאלה ומכרה הגזבר כשהיא יוצאה ביובל חוזרת לבעלים הראשונים שמכרוה למקדיש שנאמרש לריכת קרת: והכת קרת תשכחו ודרוש. לרבויי מינה תף הקדישה ואחר כך מת אביו דאם כן דלא מרבי אלא מת אביו ואחר כך הקדישה: לכסוב קרא אשר לא אחווסו. ולא

לכתוב משדה: לקוחות הן. דאין ברירה והוי כמו שהחליפו חלקיהן: ומחזירין ביובל. משום מלות יובל וכיון דאמר ירושה המתחלקת הויא לקיחה אם אית ליה קנין פירות דהיינו כל לקיחה שבשעת יובל לאו כקנין הגוף דמי ואין מביא וקורא: **לא משכחת.** מביא וקורא אלא בירושה שלא נחלקה

בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו וגו': מניין ללוקה שדה מאביו והקדישה. בחיי אביו בעודה בידו שדה מקנה: ואחר כך מת אביו. ונעשית לו אחוזה: מניין שתהא לפניו כשדה אחווה. אם לא גאלה ומכרה הגובר שיולאה לכהנים ביובל: אשר לה משדה החוותו. קרא יתירא הוא: שדה שחינה רחויה. בשעה שהקדישה להיות לו שדה אחוזה לעולם: יצמה זו כו'. וכל שכן מת אביו ואחר כך הקדישה דבשעת הקדש כבר היתה אחווה: ר' מאיר אומר. זו אינה שדה אחחה וחוזכת לו מחמת אביו שמכרה לו וקרא כי אתא למת אביו ואחר כך הקדישה אתא: הכי גרסינן ואינו לר' יהודה ור' שמעון מת אביו ואח"כ הקדישה לא לריך קרא מאי לאו בהא קמיפלגי כו'. ולא גרסינן הכא אלא לאו דאזלי בתר פדיון ובמס׳ ערכין (דף יד:) גרסינן לה: לא לריכא קרא. דאי לריכא קרא הקדישה ואח"כ מת אביו מנא להו: קנין פירות. שהיתה קנויה לו מאביו בשעה שמת אביו וקנין פירות הוא שהרי היובל נוהג: כקנין הגוף דמי. וכי מיית אביו לא ירית מידי ולא הויא ליה אחוזה הלכך אי לאו דרבייה קרא לא הוה אמינא דתיהוי כשדה אחוזה ואצטריך קרא למת אביו ואחר כך הקדישה: לאו כקנין הגוף דמי. וכי מית אביו ירית גופא הלכך מת אביו ואחר כך כו': כקנין הגוף דמי. ומודו דמת אביו ואחר כך הקדישה

בזמן שהיובל נוהג ר' יוחנן אמר מביא וקורא ר"ל אמר אמביא ואינו קורא רבי יוחנן אמר מביא וקורא קנין פירות כקנין הגוף דמי ר"ל אמר מביא ואינו קורא קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי וצריכא דאי איתמר בההיא בההיא קאמר ריש לקיש דכי קא נחית אדעתא קיים דארעתא דגופיה דפירא קא נחית אבל בהך דארעתא דגופיה קא נחית אימא מודי ליה לר' יוחנן ואי איתמר בהא בהא קאמר רבי יוחגן אבל בהך אימא מודי ליה לריש לקיש צריכא ת"ש י-הקונה אילן וקרקעו מביא וקורא הכא במאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג ת"ש יהקונה שני אילנות בתוך שדהו של חבירו מביא ואינו קורא יהא שלשה מביא וקורא ה"נ בזמן שאין היובל נוהג והשתא דאמר רב חסדא המחלוקת ביובל שני אבל ביובל ראשון דברי הכל מביא וקורא דאכתי לא סמך דעתייהו ייל"ק הא ביובל ראשון הא ביובל שני לימא כתנאי סימנין ללוקה שדה מאביו והקדישה ואח"כ מת אביו מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל יאם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוותו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה דברי ר' יהודה ור"ש ר"מ אומר מניין ללוקח שדה מאביו ומת אביו ואח"כ הקדישה מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה ת"ל אם את שדה מקנתו אשר לא משדה אחוותו שדה שאינה שרה אחוזה יצתה זו שהיא שרה אחוזה ואילו לרבי יהודה ור"ש מת אביו ואח"כ הקדישה ילא צריכא קרא מאי לאו בהא קמיפלגי דר"מ סבר קנין פירות כקנין הגוף דמי ובהא במיתת אביו הוא דלא ירית ולא מידי והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה צריך קרא רבי יהודה ור"ש סברי קנין פירות לאו כקנין הגוף דמי ובהא במיתת אביו השתא הוא דקא ירית והלכך מת אביו ואח"כ הקדישה לא צריכא קרא וכי איצטריך קרא להקדישה ואח"כ מת אביו הוא דאיצטריך אמר רב נחמן בר יצחק לעולם אימא לך יסבעלמא קסברי ר' יהודה ור"ש קנין פירות כקנין הגוף דמי והכא רבי יהודה ור"ש קרא אשכחו ודרוש לכתוב רחמנא אם את שרה מקנתו אשר לא אחוזתו מאי משרה אחוזתו שדה שאינה ראויה להיות שדה אחוזה יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה א"ר יוםף אי לאו דא"ר יוחנן קנין פירות כקנין הגוף דמי ילא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש ידא"ר אםי א"ר יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל ואי מ"ר לאו כקנין הגוף דמי לא משכחת דמייתי ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן גון אמר רבא קרא ומתניתא מסייעי ליה לר"ל קרא

דכ"ע קנין פירות כקנין הגוף דמי. דיחויא געלמא הוא דרבי יהודה אית ליה בהחובל (ב"ק דף 3.) גבי דין יום או יומים דלאו כקנין הגוף דמי *• : או דאמר ר' יוחנן קנין פירות בו'. הקשה רבינו תם ואנו איך תלאנו ידינו ורגלינו דקיימא לן כריש לקיש דלאו

כקנין הגוף דמי כדאמרינן בריש החולך (יבמות דף לו:) וקיימא לן נמי דבדאורייתא אין ברירה דבסוף מסכת בילה (דף לח.) פסקינן כרבי אושעיאב ורב נחמן דקיימא לן (כתובות יג.) כוותיה בדיני קאמר ברישג פרק ב׳ דקדושין (דף מב:) האחים שחלקו הרי הן כלקוחות פחות משתות נקנה מקח ופסקינן נמי בהמוכר את הבית (ב"ב דף סה.) דאין להן דרך זה על זה דמוכר בעין יה רעה מוכר אלמא לקוחות הן והא דפסקינן בפ' בית כור (שם דף קו.) כרב דאמר בטלה מחלוקת לאו משום דיורשין הוו אלא משום דהוו כלקוחות באחריות ויורשין דקאמר רב לאו יורשין ממש אלא כלומר כיורשין וברוב ספרים גרסינן הכי בפרק קמא דבבא קמא (דף ט.) † ומיהו רב אסי דאמר יחלוקו ומספקא ליה אי יורשין הוו היינו יורשין ממש כדמוכח בפרק יש בכור (בכורות דף מח.) גבי חמש ולא חלי חמש ורבי אסי אמר רבי יוחנן האחין שחלקו לקוחות הן לאו היינו רב אסי אי נמי הא דידיה הא דרביה והא דפסקינן בנדרים בפרק השותפין (דף מו:) כר"ח בן יעקב בשותפין שנדרו הנאה זה מזה דמותר ליכנס לחצר לאו מטעמיה דטעמיה משום ברירה כדמוכח בפרק הפרה (ב"ק דף נא:) אלא משום דויתור הוא כרבינא בחוקת הבתים (ב"ב דף נו:) ומותר במודר הנאה הוי"ל דדוקא בההיא לחודה בהכותב לבנו מהיום ולאחר מיתה קיימא לן כריש לקיש דלאו כקנין הגוף דמי משום דאבא לגבי ברא אחולי מחיל דהכי מלריך

להו בפרק יש נוחלין (שם דף קלו:)

לתרי מילי דריש לקיש דהכא ודהתם

אבל בעלמא קיימא לן דכקנין הגוף

דמי ואף על גב דקאמר הכא רבא

קרא ומתניתא מסייעי ליה לריש

לקיש לרבא לא סבירא ליה הכי

דאם לא כן לא מצא ידיו ורגליו דרבא

סבר לקוחות הן בפרק ב' דקדושין

(דף מב:) ובפרק הזהב (ב"מ דף מח.)

קאמר רבא נמי גבי משיכה מפורשת

מן התורה קרא ומתניתא מסייעי

ליה לריש לקיש אף על גב דרבא

קאי כר' יוחנן בר מתלת (יבמות דף לו.)

ועי"ל דדוקה רבי יוחגן הית ליה דמחזירין זה לזה ביובלי הבל שהר

אמוראים סברי אע"ג דלקוחות הן

אין מחזירין דמכר הוא דאמר רחמנא

דליהדר ירושה ומתנה לא והשתא אתי

שפיר יטוא"ת לרבי יוחנן דמחזירין זה

לזה ביובל תו לא משכחת שדה אחוזה "

דכולהו הוו שדה מקנה ולא תתחלק

לכהנים וגם יפדוה בשוויה ולא בית

זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף

פסקי רי"ד

י בכורים כי יאמרו כיון שהשדה היתה תחלה של ישראל והיא עכשיו ביד בכורים ולא ידעו כי מפני שהיתה יד עובד כוכבים אינו מביא. לפיכך חייבוהו להביא ודוקא בבכורים חייבוהו מפני שצריכים הבאת מקום ואם יראו שלא יביא נפיק מיניה חורבא אבל תרומות ומעשרות שאדם מפריש ונותן בתוך ביתו לא חייבוהו דלא נפיק מיניה חורבא שמי יודע מה שעשה זה האיש בתוך י ביתו הלכך אוקימנא אדאורייתא כשהיחה חחלה של ישראל ומכרה לעובד כוכבים וחזר ישראל ולקחה ממנו מליאה פירות גזרו רבז שיביא אבל אם היתה נחלת אבותיו של גוי ולקחה ישראל ממנו מלאה דלא נפיק מיניה חורבא דמידע ידעי דהך שדה של עובד כוכבים היתה ולא תימא דוקא אם חזר . ולקחה ממנו מי שמכרה שראל אחרינא לא דמדתני וחזר ולקחה ממנו ישראל בכורים ש"מ דבכל אדם קאמר דאילו כן הוי ליה ממנו מביא בכורים מפני תיקון העולם אלא לאו ש״מ בכל אדם קאמר

וי"ל כיון דתחת זו תחזור לו אחרת לא קרינן בה שדה מקנה אלא שדה אחוחה: הדרן עלך השולח

משנפלה בימי יהושע דהיינו חד בר חד שלא היו לו ולאביו ולכל הדורות למפרע עד יהושע שני בנים לאיש אחד שיחלקו ירושה: במספר

במספר

יאפ״ה תני וחזר כלומר תחלה היתה של ישראל ומכרה לעובד כוכבים ועוד חזר ישראל ולקחה ממנו אמר רבה אין קנין לכנעני בא"י להפקיע מיד מעשר שנא' כי לי הארץ לי קדושת הארץ ור' אלעור אמר יש קנין לכנעני בא"י להפקיע מיד מעשר שנא' דגנך ולא דגן כנעני בא"א למפלגי מר סבר דגנך ולא דגן כנעני ומר סבר דיגוך ולא דגן כנעני במאי קמיפלגי מר סבר דגנך ולא דגן כנעני ומר סבר דיגוך ולא דגן כנעני פי' שאם מירח הכנעני כריו של ישראל פטור מן המעשרות עיין כל אלו הדינין בהלכות י"ב בספר הלקט:

לאו כקנין הגוף דמי. וכי מם אביו קודם שהקדישה הוא דקא ירים לה לגופה ושדה אחחה היא, והלכך להאי לא איצטריך קרא לרבויי דהא אחחה גמורה היא, שבחיי אביו לא היתה קנויה לו, וכי אתי קרא להקרישה ואח"כ מת אביו, דאט"ג דבשעת הקדש הואי שדה מקנה. השתא דמת אביו קודם פדיון שדה אחוה היא (שם). בעלמא כו' כקבין הגוף דמי. ולמת אביו ואח"כ הקדישה נמי אנטריך קרא (שם). קרא אשכחו ודרוש. דהקדישה ואח"כ מת אביו מיהוי אחוה, דאל"כ דלא רבי לן קרא אלא מת אביו ואח"כ

הקרישה, לבתוב רחמנא כו' אשר לא אחרותו. ומתרכיא הא דר' מאיר דרכיש ינתה זו שהיא ככר אחוה, משדה למה לי, ש"מ לכדאמרינן למדכש הקדישה ואס"כ מת אביו, יצתה זו. שבשעת הקדש היתה כאיה להיות שדה אחחה (שובין בו). לא מצא ידיו ורגליו בבית המדרש. כלומר לא היה יכול לעמוד בדבריו (יבחות שו), האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירין זה לזה ביובל. ולא אמרינן הוכרר הדבר שזה חלק המגיע לכל אחד וירושה לא קאמר דפיהדר, אלא אמרינן חלקו של זה היה ראוי להו והמליפו והרי היא ממקח ומחליין ומולקו (בבודות בו).